

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Цирктің шығу тарихы

ЖАРИЯЛАНДЫ
11.07.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/159332/

ДОСЖАН АҚБОТА

Бүгін біз сіздермен бірге таңғажайып өткен уақытқа саяхат жасаймыз. Бәрі-басынан басталады.

Жер бетінде әлі де ұлы империялар болған сонау алыс дәуірлер. Дәл сол кезде адамзат тарихындағы алғашқы **цирк** пайда болды.

Дәл қазір Римде біз білетін және жақсы көретін цирктің прототипі пайда болды: дөңгелек аренадағы керемет қойылым, мыңдаған көрермендерді үнемі өзіне тартады. Айта кету керек, ежелгі римдіктер ойын-сауық туралы көп білетін!

» **CIRCUS** « латын тілінен аударғанда ешқандай бұрыштары жоқ фигураны білдіреді. Сондай-ақ, «цирк» сөзі Одиссейдің жолдастарын шошқаға айналдырған сиқыршы Гомер циркінің атынан шыққан деген пікір бар. Өйткені, «circenses» Ежелгі Рим циркіндегі ойындарды, яғни спектакль мен цирк нөмірлерін білдіреді.

Ежелгі Рим цирктерінің қойылымдары жүгіру және ат жаттығулары сияқты «нөмірлерді» қамтыды. Бірақ олардағы басты рөл, әрине, гладиаторлық жекпе-жектерге, күйме жарыстарына, сондай-ақ жануарлардың өзара жекпе-жектеріне арналды. Гладиаторлардың жарыстары арасында жануарлардың қатысуымен немесе жігіттердің қойылымдарымен кейбір күлкілі көріністер жиі көрсетілді.

Рим империясы құлағаннан кейін ұлы цирк те аяқталды. Сәнді және танымал театрландырылған қойылымдар, қанды және қатыгез цирк көріністеріне айнала бастады. Бір қызығы, мың жылдан астам уақыт өтсе де, бұрын Ұлы цирк болған жер әлі де салынбаған. Мұнда қазіргі концерттер мен түрлі фестивальдар өткізіледі.

17 ғасырдың екінші жартысында атты әскер **Филипп Астли (Philip Astley)**, әдемі шабандоз және өте шытырман адам болған. Ол атқа міну мектебін ашады. Ол ақылы қойылымдар бере бастайды. Онда тек қана ат спорты акробатикасы мен атқа міну шеберлігі ғана емес, сонымен қатар сайқымазақтар, жонглерлер және үйретілген иттер де қойылымдар арасында өнер көрсетеді.

Бұл қойылымдар барған сайын танымал бола бастады, және көп ұзамай **Астли шоуы** гастрольдік сапарларға өз қаласынан тыс жерлерге бара бастайды. Осылайша алғашқы стационарлық цирк пайда болды.

Әрине, Астли жалғыз емес еді және ол тез арада еліктегіштерге ие болды. Бірақ оны қазіргі **цирктің «атасы»** деп атайды, өйткені оның цирк өнерін дамытудағы сіңірген еңбегі өте керемет. Ол бірінші болып жаңа бағдарламаны ұсынды, онда тек ат қойылымдары ғана емес, сонымен қатар басқа суретшілер мен жанрлар да болды. Оның циркінде әйелдер ерлермен қатар өнер көрсете бастады.

Алайда, 1806 жылы театр өнерін ұнататын және оны өнердің ең биігі деп санайтын Наполеон 1 «амфитеатрға» тыйым салатын жарлық шығарды. Ал 1807 жылы Ағайынды Франкони алғашқы маңдайшасында қара және ақ түсті «цирк» деген 4 әрпі бар ғимаратты ашады.

Парижде осы сәттен бастап цирктің бүкіл әлем бойынша салтанатты дамуы мен шеруі басталды. Париж цирктері әлемдегі ең жақсы деп саналады. Онда мықты адамдардың күресуін, сұлулық пен физикалық күштің әсемдігін, арқанға байланған гимнасттардың, үйретілген аңдардың, күлкілі сайқымазақтардың қойылымдарын көрсетеді.

Сондықтан цирк әрдайым ризашылық білдіретін және ынталы көрермендердің көптеген залдарын жинайды. Цирк бүгінгі күнге дейін біз үшін өнердің ең шыңы және сүйіктісі болып қала береді.

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.